

91E0 *Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

W skład siedliska wchodzi następujące podtypy objęte monitoringiem:

W regionie kontynentalnym:

- 91E0-1 Łęgi wierzbowe.
- 91E0-2 Łęg topolowy
- 91E0-3 Łęg jesionowo-olszowy
- 91E0-4 Olszowe lasy na źródłiskach
- 91E0-5 Podgórski łęg jesionowy
- 91E0-6 nadrzeczna olszyna górską

W regionie alpejskim:

- 91E0-6 nadrzeczna olszyna górską

Nie udało się dotąd objąć monitoringiem bagiennej olszyny górskiej (91E0-7)

Liczba i lokalizacja powierzchni monitoringowych

W ramach prac nad monitoringiem podstawowym w 2006 roku, przeprowadzono badania terenowe:

- w regionie kontynentalnym – na 89 powierzchniach monitoringowych na obszarze 14 proponowanych obszarów Natura 2000 (Puszcza Kozienicka, Puszcza Kampinowska, Puszcza Białowieska, Grądy w Dolinie Odry, Łęgi Odrzańskie, Ostoja nad Baryczą, Ostoja Nadbużańska, Jasiołka, Ostoja Knyszyńska, Dolina Słupi, Ostoja Nidziańska, Ostoja Przedborska, Lasy Suchedniowskie, Uroczyska Puszczy Drawskiej
- w regionie alpejskim prowadzono prace na 33 powierzchniach, w 5 proponowanych obszarach Natura 2000 (Bieszczady, Beskid Sądecki, Góry Słonne, Beskid Śląski, Beskid Żywiecki).

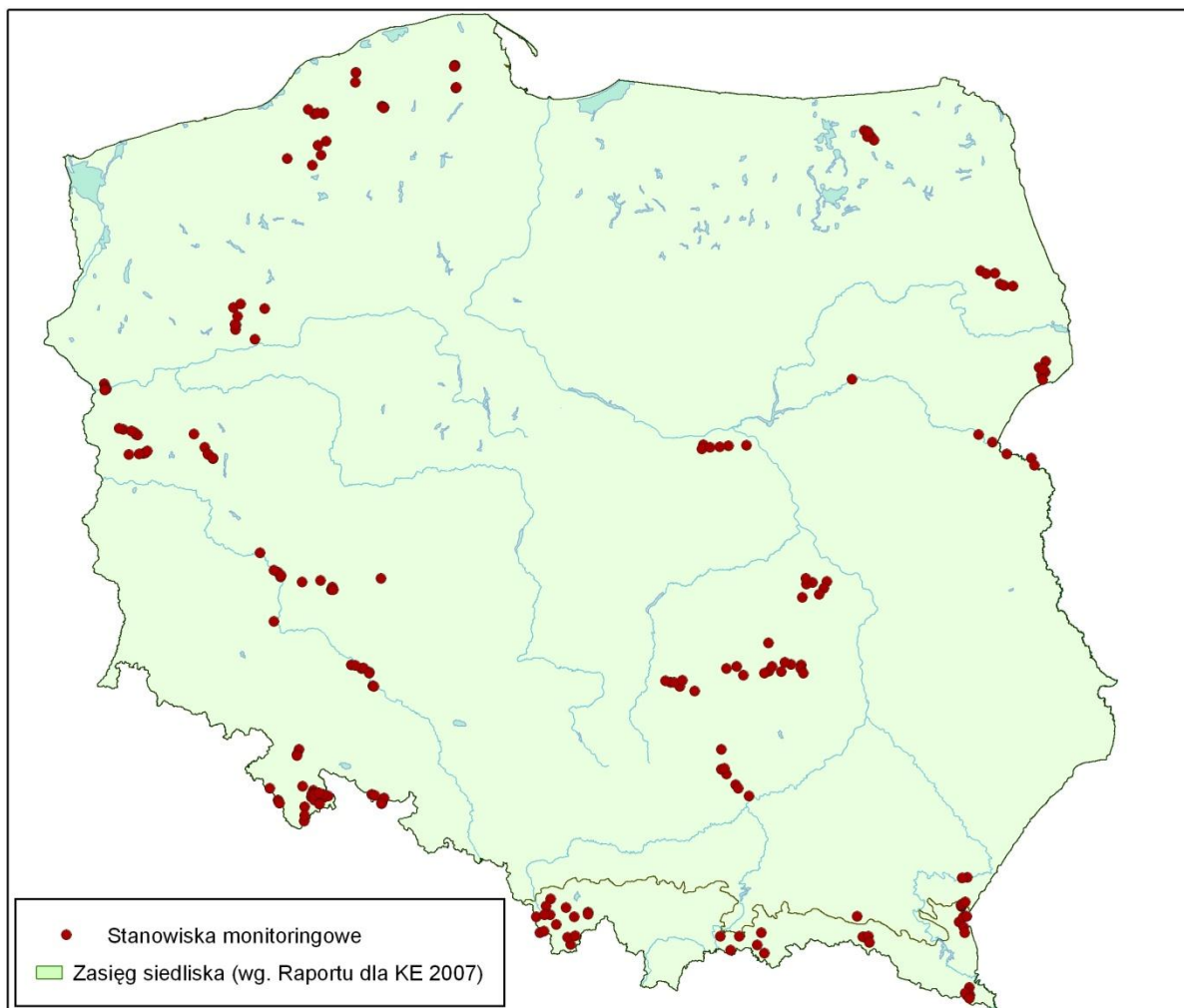
W 2007 r. monitoring podstawowy wykonano w regionie kontynentalnym na 79 stanowisk w 10 obszarach (Ujście Warty, Dolina Ilanki, Dolina Pliszki, Dolina Leniwej Obry, Ostoja Borecka, Ostoja Przemyska, Przedgórze Ilżeckie, Góry Bardzkie, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika, Góry Opawskie)

W 2007 r. monitoring szczegółowy wykonano:

- w regionie kontynentalnym, 22 stanowiska w 8 obszarach (Puszcza Kozienicka, Dolina Słupi, Uroczyska Puszczy Drawskiej, Lasy Suchedniowskie, Puszcza Białowieska, Grądy w Dolinie Odry, Łęgi Odrzańskie, Ostoja Przedborska
- W regionie alpejskim 3 stanowiska w 1 obszarze (Beskid Sądecki)

W 2008 r. monitoring szczegółowy lub zintegrowany wykonano:

- w regionie kontynentalnym, 20 stanowisk w 5 obszarach:
- w regionie alpejskim, 8 stanowisk w 2 obszarach.

Uwagi o rozmieszczeniu i wyborze powierzchni badawczych

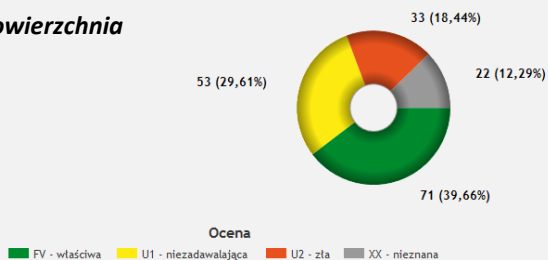
Siedlisko jest dość pospolite w Polsce. Prace wykonane w latach 2006-2008 doprowadziły do w miarę reprezentatywnego pokrycia monitoringiem zasięgu siedliska i jego zmienności. Takie pokrycie zapewnia jednak dopiero „trzyletni” pakiet obserwacji.

Wśród badanych powierzchni nadreprezentowane są powierzchnie położone w obszarach chronionych (rezerваты, parki narodowe, obszary Natura 2000), przez co można oczekiwać, że wyniki monitoringu będą odbiegały in plus od średniej oceny stanu ochrony w kraju.

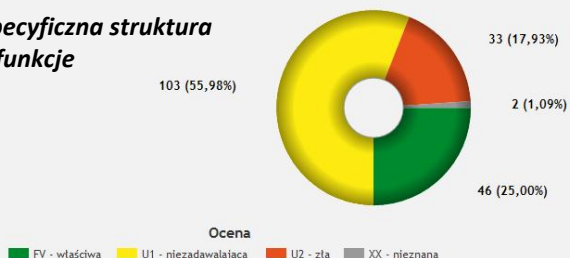
Wyniki

REGION KONTYNENTALNY

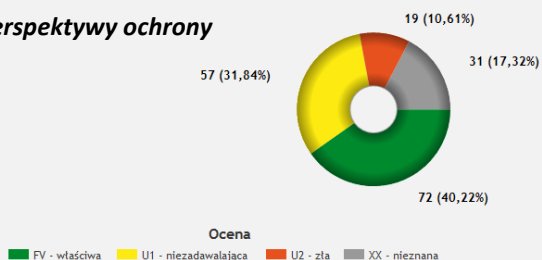
Powierzchnia

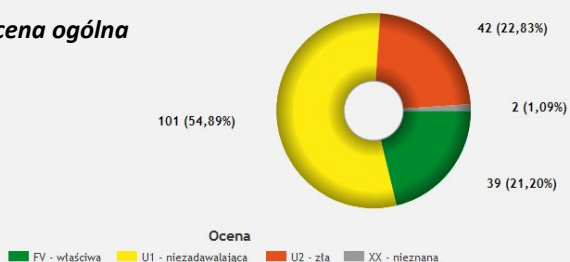
Specyficzna struktura i funkcje

Perspektywy ochrony

Ocena ogólna

Wynik ogólny i reprezentatywność badań terenowych:

Dotychczasowa ocena: **U2 (U1, U2, U2)**. Liczba badanych stanowisk jest **wystarczająca**, by podać reprezentatywne wyniki dla regionu biogeograficznego. Wstępna ocena ogólna: **U1/U2 (U1, U1/U2, U1)**. Najgorzej oceniano parametr „specyficzna struktura i funkcja”. Badania terenowe wskazują na nieco lepszy stan tego siedliska przyrodniczego niż to

WYNIKI MONITORINGU

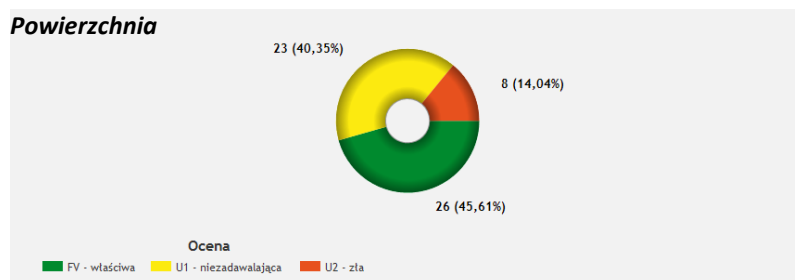
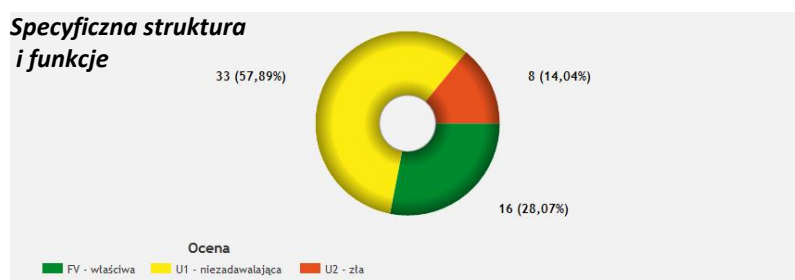
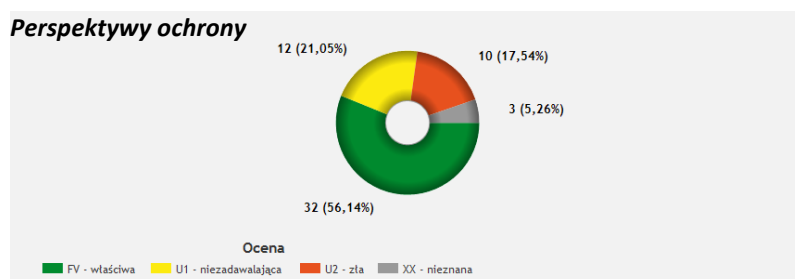
zakładano w raporcie z 2007 roku. Pomimo tego nadal blisko ¼ stanowisk uzyskała ocenę ogólną złą, wynika to przede wszystkim z zaburzenia „struktury i funkcji siedliska” – w wyniku np. ekspansji gatunków obcych w runie, pozyskania drewna, a co za tym idzie - zbytniego odmłodzenia drzewostanu; fragmentacji zadrzewień nadrzecznych i nadpotokowych.

Spośród wskaźników specyficznej struktury i funkcji najgorzej oceniano: naturalność koryta rzecznoego, obce gatunki inwazyjne, wiek drzewostanu, naturalne odnowienie, pozyskanie drewna.

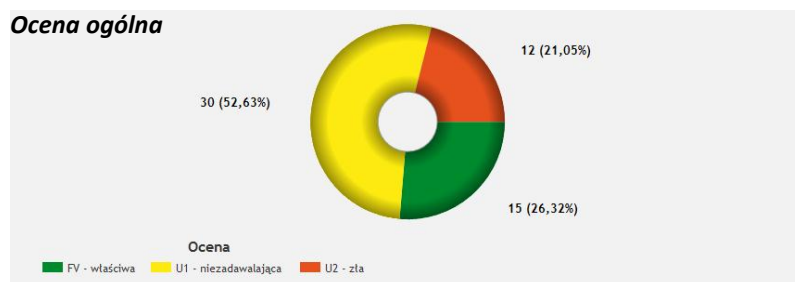
Główne zagrożenia: regulacja koryt rzecznych, budowle hydrotechniczne, konserwacja wałów przeciwpowodziowych; inwazja obcych gatunków roślin zielnych.

Wskazania ochronne: utrzymanie naturalnego rytmu zalewów, ograniczanie pozyskania drewna, o ile potrzebne – przebudowa drzewostanów (usuwanie gatunków obcych w drzewostanie), usuwanie obcych gatunków inwazyjnych w runie, w niektórych przypadkach wskazana może być przebudowa istniejących budowli hydrotechnicznych.

REGION ALPEJSKI

Powierzchnia**Specyficzna struktura i funkcje****Perspektywy ochrony**

WYNIKI MONITORINGU

Wynik ogólny i reprezentatywność badań terenowych:

Dotychczasowa ocena: U1 (U1, U1, XX). Liczba badanych stanowisk jest **wystarczająca**, by podać reprezentatywne wyniki dla regionu biogeograficznego. Wstępna ocena ogólna: **U1 (U1, U1, U1)**. Najgorzej oceniano parametr „specyficzna struktura i funkcja”. Badania terenowe potwierdziły więc dotychczasową diagnozę stanu tego siedliska przyrodniczego i umożliwiły ocenę parametru „perspektywy ochrony” na U1. Na specyficzną strukturę i funkcję tego siedlisk przede wszystkim wpływa znaczna fragmentacja zadrzewień nadpotokowych, obce gatunki inwazyjne w runie, a w pobliżu miejscowości – zasmiecanie. Nienajlepsze perspektywy ochrony wiążą się przede wszystkim z planami budowy kilku zbiorników wodnych na podkarpackich rzekach.

Spośród wskaźników specyficznej struktury i funkcji najgorzej oceniano: obce gatunki inwazyjne, wiek drzewostanu, naturalne odnowienie.

Główne zagrożenia: regulacja koryt rzecznych, budowle hydrotechniczne, konserwacja wałów przeciwpowodziowych; inwazja obcych gatunków roślin zielnych

Wskazania ochronne: utrzymanie naturalnego rytmu zalewów, ograniczanie pozyskania drewna, o ile potrzebne – przebudowa drzewostanów (usuwanie gatunków obcych w drzewostanie), usuwanie obcych gatunków inwazyjnych w runie, w niektórych przypadkach wskazana może być przebudowa istniejących budowli hydrotechnicznych.

WYNIKI MONITORINGU

W 2006 r. uzyskano następujące oceny:

Nazwa obszaru	Puszcza Kozienicka	Puszcza Kampinowska	Puszcza Białowieża	Grądy w Dolinie Odry	Łęgi Odrzańskie	Ostoja nad Baryczą	Ostoja Nadbużańska	Jasiołka	Ostoja Knyszyńska	Dolina Słupi	Ostoja Nidziańska	Ostoja Przedborska	Lasy Suchedniowskie	Uroczyska Puszczy Drawskiej	
Liczba stanowisk	6	6	7	6	6	5	6	1	6	7	6	6	7	7	
1. Powierzchnia siedliska w obszarze	U1	FV	FV	U1	U2	U2	U1	U1	FV	U1	U2	U2	U1	FV	FV – 4 U1 – 6 U2 – 4
2. Specyficzna struktura i funkcje w tym:	U1	U1	FV	U1	U1	U2	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	FV – 3 U1 – 10 U2 – 1
Gatunki charakterystyczne	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1	FV – 10 U1 – 4
Gatunki inwazyjne w runie	FV	FV	FV (?)	U2	U2	U2	U1	U1	U1	U1	U1	U1	FV	U1	FV – 4 U1 – 7 U2 – 3
Naturalność koryta rzecznego (brak regulacji)	U1	XX	FV	U2	U2	U2	FV	FV	U1	U1	FV	U2	FV	U1	FV – 5 U1 – 4 U2 – 5
Występowanie i częstość zalewów	U1	U2	FV	FV	FV	U1	FV	FV	U1	FV	FV	U1	FV	U1	FV – 8 U1 – 5 U2 – 1
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewi)	FV	U2 (?)	FV	U1	U1	U2	FV	FV	FV	U1	U2	U1	U1	U1	FV – 5 U1 – 6 U2 – 3
Gatunki obce	FV	FV	FV	U2	FV	U2	U1	FV	FV	U1	U1	FV	FV	FV	FV – 9

WYNIKI MONITORINGU

w drzewostanie															U1 – 3 U2 – 2
Naturalne odnowienie	U1	U1	FV	U1	U1	U1	FV	FV	FV	U1	FV	U1	U1	FV	FV – 6 U1 – 8
Pozyskanie drewna i inne przekształcenia związane z użytkowaniem	U1	U1	U1	U1	FV	FV	FV	FV	U1	FV	U1	U2	FV	FV	FV – 7 U1 – 6 U2 – 1
Perspektywy ochrony	U1	U1	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U2	U1	FV	U2	U1	FV	FV – 3 U1 – 9 U2 – 2
Ocena ogólna	U1	U1	FV	U1	U2	U2	U1	U1	U1	U1	U2	U2	U1	U1	

W regionie alpejskim:

Nazwa obszaru	Bieszczady	Beskid Sądecki	Góry Słonne	
Liczba stanowisk:	6	6	6	
1. Powierzchnia siedliska w obszarze	FV	U1	FV	FV – 2 U1 – 1
2. Specyficzna struktura i funkcje w tym:	FV	U1	FV	FV – 2 U1 – 1
Gatunki charakterystyczne	FV	FV	U1	FV – 2 U1 – 1
Gatunki inwazyjne w runie	FV	U1	FV	FV – 2 U1 – 1
Naturalność koryta rzecznego (brak regulacji)	FV	U1	FV	FV – 2 U1 – 1
Występowanie i częstość zalewów	FV	FV	FV	FV – 3
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewi)	FV	FV	FV	FV – 3

WYNIKI MONITORINGU

Gatunki obce w drzewostanie	FV	FV	FV	FV - 3
Naturalne odnowienie	FV	FV	FV	FV - 3
Pozyskanie drewna i inne przekształcenia związane z użytkowaniem	FV	U1	FV	FV – 2 U1 - 1
Perspektywy ochrony	FV	FV	FV	FV - 3
Ocena ogólna	<i>FV</i>	U1	FV	

WYNIKI MONITORINGU

W 2007 r. uzyskano następujące oceny:

Parametr/wskaźnik	Region, obszar i liczba stanowisk w obszarze										
	kontynentalny										
	Ujście Warty	Dolina Ilanki	Dolina Pliszki	Dolina Leniwej Obry	Ostoja Borecka	Ostoja Przemyska	Przedgórze Ilżeckie	Góry Bardzkie	Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika	Góry Opawskie	suma
	6	6	5	6	6	7	6	4	7	6	59
1. Powierzchnia siedliska w obszarze	U2	FV	FV	U2	FV	FV	FV	U2	U2	U2	FV-5 U1- U2-5
2. Specyficzna struktura i funkcje	U2	U1	U1	U2	FV	U1	U1	U1	U1	U1	FV-1 U1-7 U2-2
a) Charakterystyczna kombinacja florystyczna	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV	FV-9 U1-1 U2-
b) Obecne gatunki inwazyjne	U2	U1	U1	U1	FV	U1	FV	U1	FV	U2	FV-2 U1-6 U2-2
c) Gatunki ekspansywne roślin zielnych	U2	U1	FV	U1	FV	U1	U1	FV	U1	U1	FV-3 U1-6 U2-1
d) Martwe drewno	U2	U1	U1	U2	U1	FV	U1	U2	U2	U1	FV-1 U1-5 U2-4
e) Naturalność koryta rzecznego (brak regulacji)	U2	FV	FV	U2	U1	FV	FV	U1	U1	FV	FV-5 U1-3 U2-2
f) Rytm zalewów	U1	FV	U1	U2	FV	FV	FV	U1	U1	U1	FV-4 U1-5 U2-1
g) Wiek drzewostanu	U2	U1	U1	U2	FV	U1	U1	U1	U2	U1	FV-1

WYNIKI MONITORINGU

(obecność starodrzewu)											U1-6 U2-3
h) Pionowa struktura roślinności	U1	U1	U1	U1	FV	U1	FV	U1	U1	U1	FV-2 U1-8 U2-
i) Gatunki obce w drzewostanie	U1	FV	U1	U1	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV-6 U1-4 U2-
j) Naturalne odnowienie drzewostanu	U1	U1	U1	U1	FV	FV	U1	FV	U2	U1	FV-3 U1-6 U2-1
k) Pozyskanie drewna i inne przekształcenia związane z użytkowaniem	U2	FV	FV	U2	U1	U1	FV	U1	U2	U2	FV-3 U1-3 U2-4
l) Naturalny kompleks siedlisk	U2	FV	FV	U1	FV	FV	FV	U2	U2	U1	FV-5 U1-2 U2-3
Perspektywy ochrony	U1	FV	FV-	U1	U1	FV	U1	U1	XX	U1	FV-3 U1-6 U2- XX-1
Ocena ogólna	U2	U1	U1	U2	U1	U1	U1	U1	U2	U2	FV- U1-6 U2-4

MONITORING SZCZEGÓŁOWY

Parametr/wskaźnik	Region, obszar i liczba stanowisk w obszarze									
	region kontynentalny									region alpejski
	Puszcza Kozienicka	Dolina Słupi	Uroczyska Puszczy Drawskiej	Lasy Suchedniowskie	Puszcza Białowieska	Grądy w Dolinie Odry	Łęgi Odrzańskie	Ostoja Przedborska		Beskid Sądecki

WYNIKI MONITORINGU

	3	3	2	3	3	3	3	2	3
1. Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	FV-2 U1-1 U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-2 U1- U2-	FV-3 U1- U2-	FV-3 U1- U2-	FV-2 U1- U2-1	FV- U1-2 U2-1	FV-1 U1-1 U2-	FV-2 U1-1 U2-
2. Specyficzna struktura i funkcje	FV-1 U1-1 U2-1	FV- U1-3 U2-	FV-1 U1-1 U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-3 U1- U2-	FV-1 U1- U2-2	FV-1 U1-1 U2-1	FV-1 U1-1 U2-	FV- U1-2 U2-1
a) Gatunki charakterystyczne	FV-1 U1-2 U2-	FV-3 U1- U2-	FV-2 U1- U2-	FV-3 U1- U2-	FV-3 U1- U2-	FV-2 U1- U2-1	FV-2 U1- U2-1	FV-1 U1-1 U2-	FV-1 U1-1 U2-1
b) Gatunki dominujące	FV-2 U1-1 U2-	FV-3 U1- U2-	FV-2 U1- U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-3 U1- U2-	FV-1 U1-2 U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-1 U1-1 U2-	FV-3 U1- U2-
c) Obce gatunki inwazyjne	FV-1 U1-2 U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-2 U1- U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-1 U1- U2-2	FV- U1-3 U2-	FV-1 U1- U2-1	FV- U1-3 U2-
d) Gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV-1 U1-2 U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-2 U1- U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-1 U1-2 U2-	FV-2 U1- U2-1	FV-1 U1-1 U2-	FV-3 U1- U2-
e) Martwe drewno	FV-2 U1-1 U2-	FV- U1-3 U2-	FV- U1-1 U2-1	FV-3 U1- U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-1 U1- U2-2	FV- U1-2 U2-1	FV- U1-1 U2-1	FV-2 U1-1 U2-
f) Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	FV-2 U1-1 U2-	FV- U1-3 U2-	FV- U1-2 U2-	FV-3 U1- U2-	FV-1 U1-1 U2-1	FV-1 U1- U2-2	FV-1 U1-2 U2-	FV- U1- U2-2	FV- U1-3 U2-
g) Gatunki obce w drzewostanie	FV-2 U1-1 U2-	FV-3 U1- U2-	FV-2 U1- U2-	FV-3 U1- U2-	FV-3 U1- U2-	FV-1 U1- U2-2	FV-3 U1- U2-	FV- U1-2 U2-	FV-3 U1- U2-
h) Naturalne odnowienie drzewostanu	FV-1 U1-2 U2-	FV-1 U1-2 U2-	FV- U1-2 U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-3 U1- U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-1 U1-1 U2-1	FV-1 U1-1 U2-	FV-2 U1-1 U2-
i) Pionowa struktura roślinności	FV-2 U1-1 U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV- U1-2 U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-1 U1-2 U2-	FV-1 U1-1 U2-1	FV- U1-2 U2-1	FV-1 U1-1 U2-	FV-2 U1- U2-1

WYNIKI MONITORINGU

j) Pozyskanie drewna i inne przekształcenia związane z użytkowaniem	FV-3 U1- U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-2 U1- U2-	FV-3 U1- U2-	FV-1 U1-2 U2-	FV-1 U1- U2-2	FV-1 U1-2 U2-	FV- U1-11 U2-	FV- U1-3 U2-
k) Rytm zalewów	FV-2 U1-1 U2-	FV-2 U1- U2-	FV-1 U1-1 U2-	FV-3 U1- U2-	FV-3 U1- U2-	FV-2 U1-1 U2-	FV-1 U1-2 U2-	FV- U1-2 U2-	FV-3 U1- U2-
l) Naturalność koryta rzeczno- głazowego	FV-2 U1- U2-1	FV-2 U1-1 U2-	FV-1 U1- U2-1	FV-3 U1- U2-	FV-3 U1- U2-	FV- U1- U2-3	FV- U1-1 U2-2	FV-2 U1- U2-	FV-2 U1-1 U2-
Ocena ogólna	FV-1 U1-1 U2-1	FV- U1-3 U2-	FV- U1-1 U2-1	FV-2 U1-1 U2-	FV-1 U1-2 U2-	FV-1 U1- U2-2	FV-1 U1-1 U2-1	FV-1 U1-1 U2-	FV- U1-2 U2-1

W 2008 r. zebrano następujące oceny:

Parametr/wskaźnik	Region, obszar i liczba stanowisk w obszarze			
	kontynentalny		alpejski	
	PLH020061	PLH080027	PLH24005	PLH24006
	Dzika Orlica	Pasma Krowiarki	Beskid Śląski	Beskid Żywiecki
1. Powierzchnia siedliska w obszarze	U1	FV, U2, FV	U2	U1
2. Specyficzna struktura i funkcje	U1	FV, U1, FV	U2	U1
m) Charakterystyczna kombinacja florystyczna	FV	FV, U1, FV	U2	FV
n) Obce gatunki inwazyjne	FV	U1, U2, U1	U2	U1
o) Gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV	FV, XX, FV	U1	FV
p) Martwe drewno	U1	FV, U1, FV	U2	U1
q) Naturalność koryta rzeczno- (brak regulacji)	FV	FV, FV, FV	U1	U1
r) Rytm zalewów	FV	FV, FV, FV	U1	FV
s) Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	U1	FV, U1, FV	U1	U1
t) Pionowa struktura roślinności	U1	FV, FV, FV	U1	FV
u) Gatunki obce w drzewostanie	U2	FV, U2, FV	FV	FV

WYNIKI MONITORINGU

v) Naturalne odnowienie drzewostanu	FV	FV, FV, FV	U1	FV
w) Pozyskanie drewna i inne przekształcenia związane z użytkowaniem	U1	U1, U1, FV	U1	FV
x) Naturalny kompleks siedlisk	U1	FV, FV, FV	U1	U1
Perspektywy ochrony	FV	FV, U1, FV	U2	U1
Ocena ogólna	U1	FV, U2, FV	U2	U1

Analiza wyników - ocena stanu zachowania siedliska w kraju

Siedlisko 91E0 znajduje się we wszystkich badanych obszarach w niewłaściwym lub złym stanie ochrony. Nie ma w Polsce żadnego obszaru, w którym oceniono by jego stan jako FV!.

W połowie obszarów niekorzystny jest już parametr powierzchni - głównie ze względu na daleko posuniętą fragmentację.

Zwykle niekorzystne są również oceny struktury i funkcji siedliska. Do najbardziej obciążających wskaźników należą: obecność gatunków obcych w runie (co potwierdza znaną od dawna wyjątkowo dużą podatność łęgów na neofityzację), obecność rodzimych gatunków ekspansywnych, brak martwego drewna, „odmłodzenie drzewostanu”, brak odnowień naturalnych. Rzadziej natomiast obce gatunki drzew zniekształcają drzewostan.

Trzeba zauważyć, że w wielu wypadkach łęgi są silnie zniekształcone pomimo zachowania właściwych warunków siedliskowych (naturalność cieku, rytm zalewów), choć oczywiście i te parametry często lokują się w strefie wartości niekorzystnych.

W kilku przypadkach istotnym czynnikiem wpływającym na negatywną ocenę jest gospodarcze pozyskanie drewna.

Perspektywy ochrony siedliska oceniane są rozmaicie, najczęściej jednak dość pesymistycznie (U1).

Główne zagrożenia

Na stan ochrony łęgów najsilniej i najczęściej wpływają działania polegające na modyfikowaniu warunków wodnych i regulowaniu rzek. Silny jest także wpływ działań należących do sfery „gospodarki leśnej” (zarówno wycinanie drzew jak i ich sadzenie, choć ten ostatni czynnik jest niekiedy oceniany pozytywnie; usuwanie drzew martwych i zamierających).

Zwraca uwagę pospolitość oddziaływań takich jak: wędkarstwo, wydeptywanie ścieżek, zaśmiecenie odpadami z gospodarstw domowych.

W niektórych obszarach istotnym negatywnym czynnikiem stał się wypas.

Lokalnie notowana jest działalność bobrów powodująca zgryzanie drzew i punktowe zatopienie łęgów, jednak respondenci nie oceniają jej negatywnie.

Wymogi ochronne

Kluczem do ochrony łęgów jest zachowanie naturalnych warunków wodnych, w jakich te ekosystemy się wykształciły. Reżim zalewów jest różny dla różnych podtypów siedliska – ochrona

WYNIKI MONITORINGU

powinna mieć na celu zachowanie lub odtworzenie takiego reżimu, w jakim odpowiednie zbiorowisko się wykształciło. Postulat renaturyzacji właściwych stosunków wodnych dla łągów pozostawał najczęściej teoretyczny – nie ma przykładów projektów ochrony przyrody, w których rzeczywiście do tego doprowadzono.

Budowa mikropiętrzeń małej retencji na sztucznych rowach może poprawiać stan siedlisk łągów. Pośrednio do poprawy stanu ochrony łągów może przyczynić się renaturalizacja cieków, z którymi są związane.

Przy właściwych warunkach wodnych, w większości przypadków najlepszą metodą ochrony łągów jest ochrona bierna. Jest to najskuteczniejsza metoda optymalizacji stanu siedliska przyrodniczego, w tym jego znaczenia dla ochrony różnorodności biologicznej.

Bez większej szkody dla stanu siedliska przyrodniczego można dopuścić gospodarkę leśną w lasach łągowych, pod warunkiem że realizowana jest z wyłączeniem cięć zupełnych; za pomocą cięć częściowych lub stopniowych, nie wiąże się z wprowadzaniem obcych ekologicznie i geograficznie gatunków drzew, a udział starych drzew i fragmentów drzewostanu oraz zasoby martwego drewna nie ulegają – nawet chwilowemu – zmniejszeniu; unaturalnienie łągów wymaga zwykle ich „postarzenia” i odtworzenia zasobów drzew martwych i rozkładającego się drewna. Elementy te mają kluczowe znaczenie dla antropofobnych gatunków będących istotnym składnikiem różnorodności biologicznej związanej z łągami.

Dla lasów łągowych z udziałem jesionu istotnym zagrożeniem jest chorobowe zamieranie tego gatunku, zachodzące ostatnio w całej Polsce. Nie udało się jednak znaleźć skutecznej metody zapobiegania zamieraniu. Nie ma dowodów, że usuwanie zamierających jesionów spowalnia przebieg choroby, choć jest to oczywiście racjonalne z punktu widzenia wykorzystania surowca drzewnego.

Ochrony czynnej w postaci zwalczania inwazyjnych gatunków obcych mogą wymagać te płaty łągów, które są opanowywane przez neofity – a siedlisko 91E0 jest na taką inwazję wysoce podatne i silnie narażone. Dotychczas brak jednak skutecznych przykładów zwalczania inwazyjnych gatunków obcych w łągach.

Ochrona łągów powinna bazować na utrzymaniu lub przywracaniu naturalnego reżimu wodnego – a na tej bazie być planowana jako racjonalny kompromis między optymalną dla ekosystemu ochroną bierną, a potrzebami użytkowania gospodarczego. Kompromis taki można osiągnąć przez wyłączenie z użytkowania i „pozostawianie przyrodzie” pewnej części lasów łągowych w obszarze.

Sugeruje się przyjęcie następujących zasad:

- Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”, ew. objąć ochroną rezerwatową – tak żeby docelowo w każdym nadleśnictwie istniał przykład „łągów rozwijających się w naturalny sposób” o powierzchni co najmniej ok. 30-50 ha.
- Wykluczyć użytkowanie rębnią zupełną (I).
- Pozostałe płaty mogą być zagospodarowane rębnią złożoną, ale ze wzmożoną troską o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu

WYNIKI MONITORINGU

rębnym pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 5% drzewostanu lecz nie mniej niż 0,5 ha w postaci zwartego fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 10% dojrzałego drzewostanu. Nie eliminować starych brzoź, osik, olsz i grabów (gatunki „dziupłotwórcze”).

- Planując cięcia rębne, dbać by w ich wyniku nie pogorszyła się „struktura stanu ochrony” łągów w skali nadleśnictwa ani nie zmniejszył się udział drzewostanów ponad 100-letnich.
- Jeżeli w drzewostanie występuje jesion, wiąz, dąb, zachować udział tych gatunków także w odnowieniach.
- Eliminować gatunki obcego pochodzenia (np. topola kanadyjska; dotyczy także warstwy krzewów).
- Tolerować lokalne zabagnianie się z naturalnych przyczyn, tolerować działalność bobrów.
- W przypadku łągów źródłiskowych, koniecznie wyłączyć je z użytkowania, a także w sąsiadujących drzewostanach nie wykonywać cięć zupełnych na odległość 2 wysokości drzewostanu od skraju łągu źródłiskowego.

Potrzeba zachowania lasów łągowych musi być uwzględniana w planach ochrony przeciwpowodziowej.

Naturalne zaburzenia (zniszczenia powodziowe, erozja przez rzekę, działalność bobrów), nawet gdy prowadzą do lokalnego zniszczenia drzewostanu i fitocenozy, nie powinny być oceniane negatywnie z punktu widzenia stanu ochrony łągów i zwykle nie wymagają przeciwdziałania.